

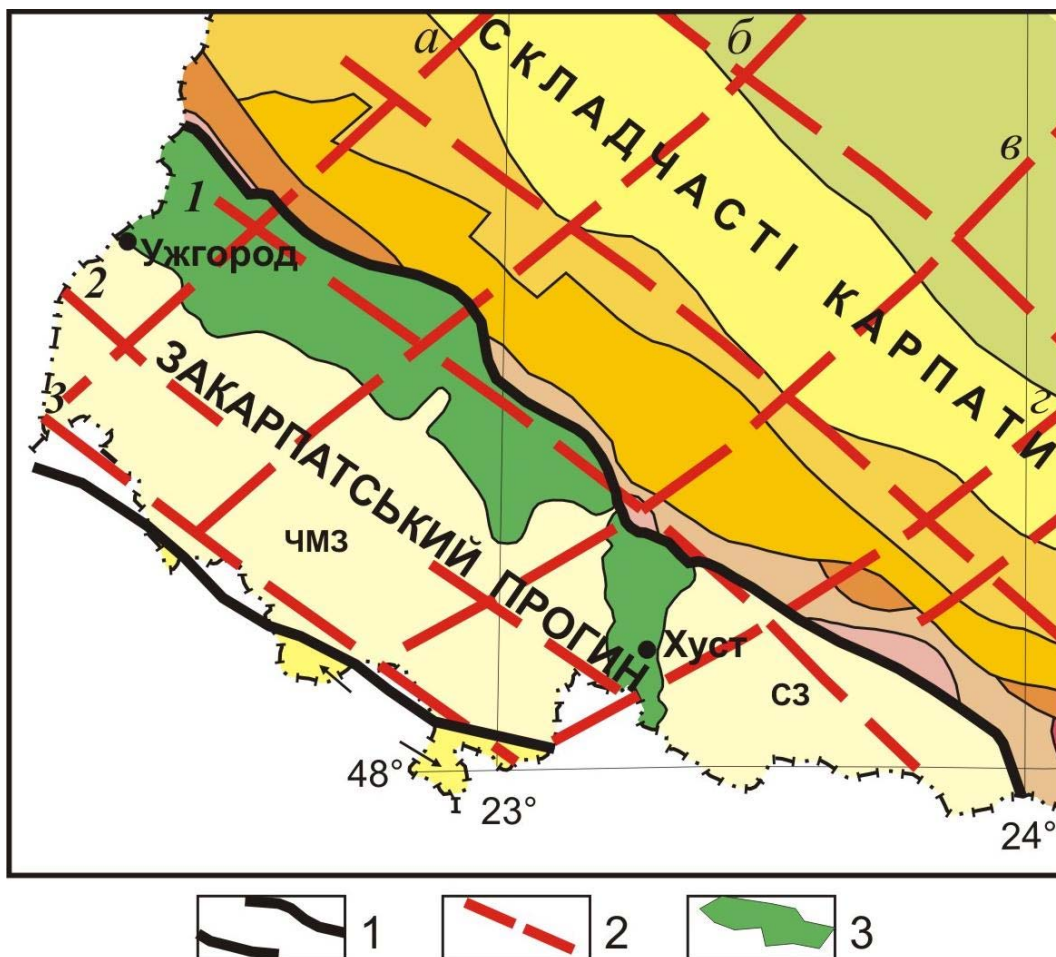

ГЕОТЕРМІЧНІ УМОВИ І ДЕГАЗАЦІЯ ЗЕМНОЇ КОРИ ЗАКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ

Р. І. Кутас

**Інститут геофізики ім. С.І.Субботіна НАН України
Київ – 2021**

ПОЛОЖЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ

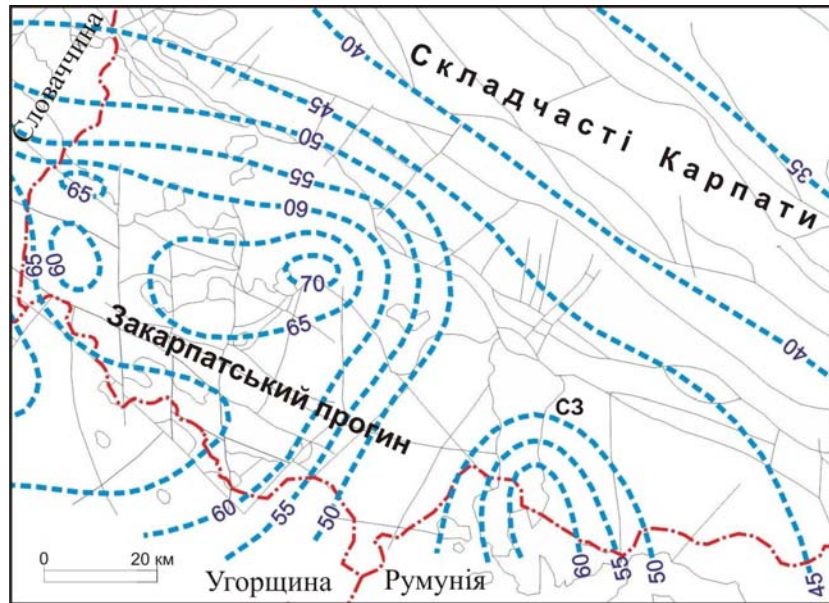

Закарпатський прогин простягається відносно вузькою смугою (40-70 км) вздовж внутрішньої сторони Карпатської дуги.

Він складається із трьох западин (Східнославацької, Чоп-Мукачівської і Солотвинської), заповнених осадовими і вулканічними породами.

1 – границі Закарпатського прогину; 2 – глибинні розломи: Закарпатський (1), Центрально-Закарпатський (2), Панонський (3), Дрогобицько-Щирецький (а), Стрийський (б), Волинський (в), Тячівсько-Надвірнянський (г); 3 – Вигорлат-Гутинське вулканічне пасмо.

Розподіл температур (°C) на глибині 1000 м

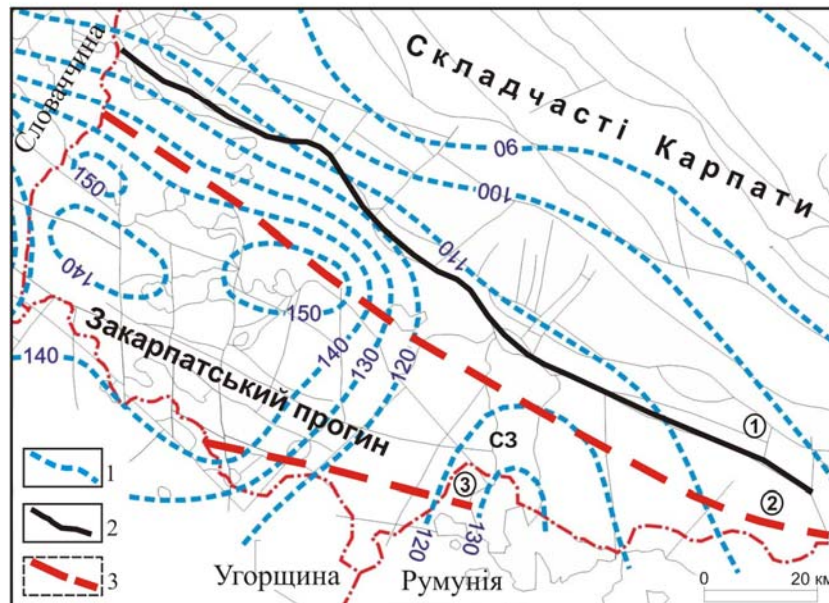

Закарпатський прогин характеризується високою диференціацією теплового поля.

Температури на глибині 1000 м змінюються від 45 до 70 °C.

Спостерігається поступове підвищення температури з південного сходу на північний захід від Солотвинської западини до Східно-Словацької.

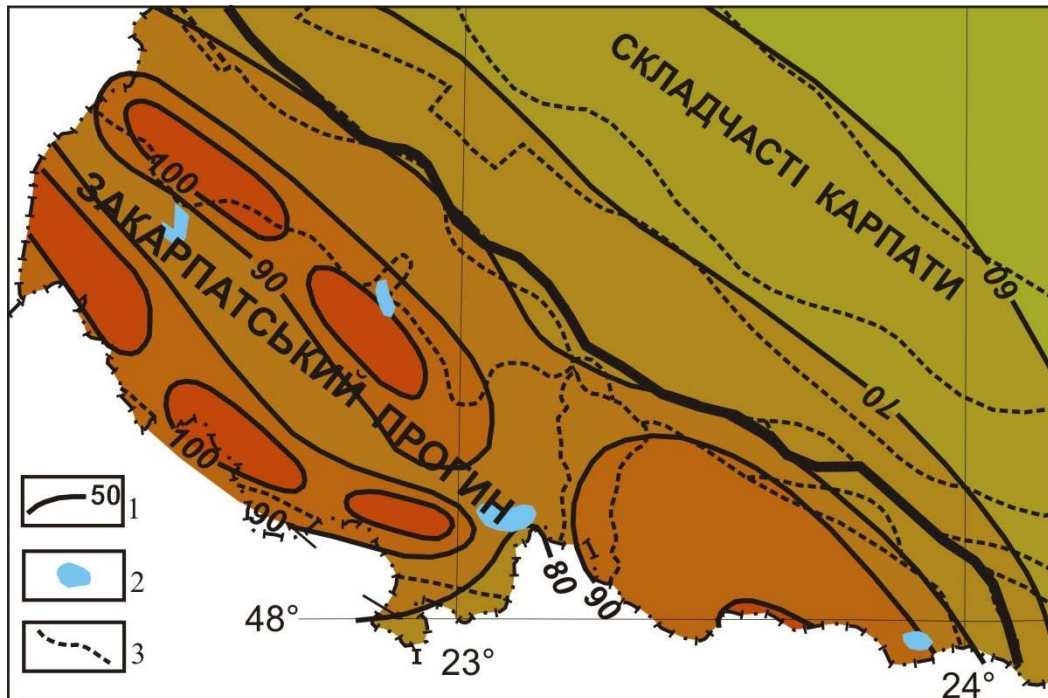
Розподіл температур (°C) на глибині 3000 м

На глибині 3000 м температури підвищуються до 100-155 °C.

Геотермічні градієнти коливаються в межах 35-56 °C/км (а на локальних структурах до 60 °C/км).

ГУСТИНА ТЕПЛОВОГО ПОТОКУ (мВт/м²)

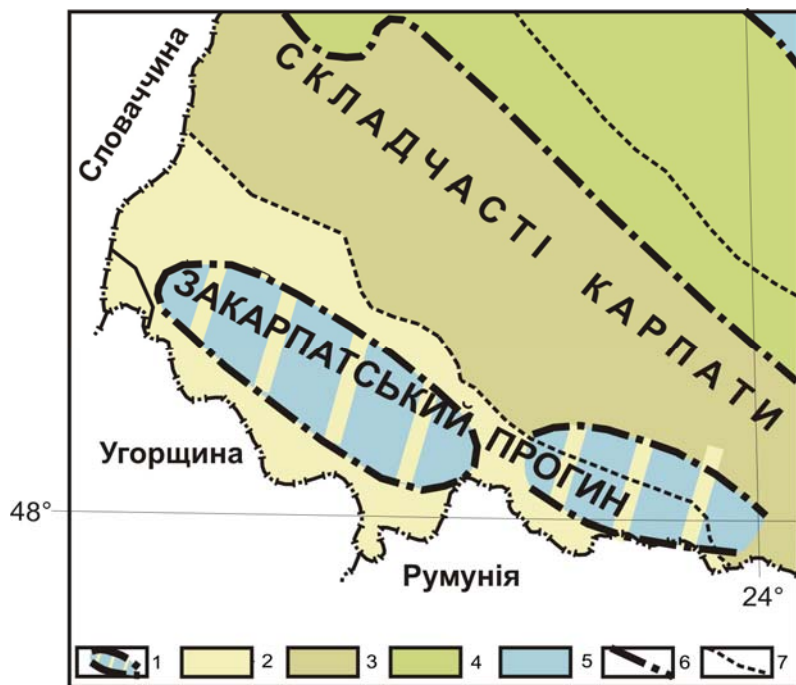

- 1 – ізолінії теплового потоку (мВт/м²),
- 2 – газові родовища,
- 3 – границі тектонічних елементів.

Густина теплового потоку змінюється від 70 до 120 мВт/м². Висока геотермічна активність пов'язана з високою відносно молодю (неогеновою) тектонічною і вулканічною активністю.

Значний вплив на сучасні геотермічні умови

Закарпатського прогину мають динаміка підземних вод і дегазація Землі. Прогин є басейном мінеральних вод різного хімічного складу. Водонесні горизонти виділяються в осадовому шарі, товщина якого змінюється від сотень метрів до 3,5 км. Їх температура змінюється від 10-15 °С до 65-70 °С. У відкладах фундаменту водонасичені горизонти практично відсутні.

- 1 – осередки з підвищеним вмістом метану в Закарпатському прогині,
- 2 – вуглекислі і азотно-вуглекислі газу Закарпатського прогину,
- 3 – азотно-вуглекислі і метаново-вуглекислі газу зон південно-західного схилу Складчастих Карпат,
- 4 – метанові і азотно-метанові газу Зовнішніх Складчастих Карпат,
- 5 – метанові і метаново-азотні газу Передкарпатського прогину,
- 6 – межі зон з різною концентрацією газу,
- 7 – межі тектонічних зон.

Гірські породи і води Закарпатського прогину насичені газами різного хімічного складу. Домінують метан, діоксид вуглецю і азот. В якості домішок присутні гомологи метану, водень, сірководень, гелій та ін. Газонасиченість зростає в зонах глибинних розломів, підвищених тисків і температур. Газонасиченість і хімічний склад газів залежать від особливостей будови земної кори, геотермічної і вулканічної активності. Області з максимальною геотермічною активністю характеризуються підвищеною концентрацією вуглекислих газів, а в областях з помірними геотермічними умовами збільшується вміст метану. Підвищена концентрація метану спостерігається в центральній частині прогину в зоні Центрально-Закарпатського розлому. Вздовж його північно-східної межі в зоні Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма збільшується вміст азоту, а в південно-західній частині в зоні Припанонського розлому — вміст діоксиду вуглецю. В Закарпатському прогині відкрито чотири родовища метану і одне – вуглекислого газу.